

**Impressie première van de film "Vessel " en uitreiking
VNVA Els Borst Oeuvreprijs op 24 maart 2015**
door Clara Peters

Dinsdagavond 24 maart was het dan zover: in het theater aan het Spui in den Haag vond op het Movies that Matter festival de première plaats van de film "Vessel", geregisseerd door Diana Witten.

De film volgt over een groot aantal jaren vanaf de maiden voyage in 2001 de ontstaansgeschiedenis en de diverse reizen en campagnes naar allerlei landen van Women on Waves. De film bericht later ook over het ontstaan en de activiteiten van Women on Web. Na vertoning van de film ontvingen beide oprichters, Rebecca Gomperts en Gunilla Kleiverda de eerste VNVA Els Borst Oeuvreprijs uit handen van Andra Neefjes-Borst, de dochter van Els Borst.

Women on Waves voer naar landen waar abortus illegaal was, op uitnodiging van vrouwenorganisaties of pro-choice organisaties (en niet "op eigen houtje" zoals vaak door tegenstanders werd beweerd) en stelde vrouwen in staat om op de "Aurora" uit te varen naar een plek buiten de territoriale wateren van dat land om daar een legale abortus te ondergaan. Dit was mogelijk omdat het onder Nederlandse vlag varende schip daar onder de Nederlandse (abortus)wet viel.

Wat mij vooral opviel in de hele film is vooral de drive om zich zo langdurig en onvermoeibaar in te zetten voor het zelfbeschikkingsrecht van vrouwen en het recht op een veilige abortus. Ik was erg geïmponeerd door de moed van Rebecca en Gunilla en al die meevarende en meewerkende vrijwilligsters om steeds maar weer zich teweer te stellen tegen groepen woedende tegenstanders van abortus op de kade, moeilijke vragen in de media en tegenvallers tijdens de campagnes, waardoor men moest improviseren. En dan deze regisseur, die zo'n lange adem en zo'n lange termijnvisie had om in dat alles een film te zien!

Het meest onder de indruk was ik eigenlijk door het inspelen op wat er mis leek te gaan en daar dan toch iets positiefs uit te proberen te halen: bij de eerste reis naar Ierland in 2001 bleek pas bij aankomst dat de vergunning om een abortus uit te voeren buiten territoriale wateren, die zo goed als toegezegd was, toch door de politiek vertraagd en daarna afgewezen werd uit angst voor imagooverlies van Nederland in het buitenland. Ook de overtijdbehandeling werd uiteindelijk op de boot niet uitgevoerd, omdat er een verschil in interpretatie was in uitleg van de wet tussen de toenmalige minister van Volksgezondheid, jawel Els Borst, en de toenmalige minister van justitie Benk Korthals.

Els Borst heeft tijdens haar leven bij voortduring laten weten dat naar haar mening (en inmiddels is vriend en vijand het hierover eens) een medicamenteuze zwangerschapsonderbreking tot en met 16 dagen over tijd ofwel 44 dagen amenorrhoe (ook wel overtijdbehandeling genoemd) niet valt onder de Wet Afbreking Zwangerschap (Wafz). Het probleem is echter dat er ook nog een artikel 296 van het Wetboek van Strafrecht bestaat, waarin vermeld wordt dat: "hij die een vrouw een behandeling geeft, terwijl hij weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat daardoor zwangerschap kan worden afgebroken" strafbaar is, tenzij de behandeling is verricht in een ziekenhuis of kliniek waar men een vergunning heeft voor een zodanige behandeling.

Volgens de overheid betekent dit dat de Wafz via een omweg toch van toepassing is op overtijdbehandeling.

Dat verschil in interpretatie blijkt tot op heden nog steeds te bestaan, want ook nu weer laait de discussie op over of voorlichting en het voorschrijven van de pillen voor de overtijdbehandeling ook door de huisarts zou kunnen worden gedaan.

Er volgden nog vele reizen, o.a. naar Polen in 2003, naar Portugal in 2004, waar men nota bene door 2 grote oorlogsschepen werd verhinderd uit te varen naar buiten de territoriale wateren. Ook daar veel woedende mannen op de kade, maar daarmee wel veel publiciteit. In 2008 voer het schip naar Spanje en in 2012 naar Marokko. Ook in Marokko, waar men was gevraagd door de MALI (alternative Movement for individual Liberties), werd de haven door de autoriteiten geblokkeerd voor het schip om binnen te komen. Wel slaagde de organisatie erin om via een tevoren bedachte sluipteg via de achteringang van een hotel toch een persconferentie te geven, waar men nog eens duidelijk kon maken waar de organisatie –op uitnodiging- voor kwam en welke internationale wetten door de regering van Marokko werden overtreden door hen niet toe te laten.

Een van de passages in de film die mij het meest zijn bijgebleven was de reis naar Ecuador en de actie aldaar. Women on Waves was uitgenodigd door CPJ (Youth Committee for Gender Equity) vooral om hen te ondersteunen in hun strijd om abortus in Ecuador legaal te maken. Daarnaast wilde men vrouwen ook informeren over de mogelijkheid zelf een veilige abortus te doen met misoprostol (cytotec), wat te verkrijgen is in Ecuador. Hiervoor wilde men een hotline lanceren, die door de vrouwen kon worden gebeld voor hulp- en informatie. Tijdens de persconferentie werd een verrassingsactie aangekondigd: men slaagde erin om zeer omzichtig naar het grote beeld van de maagd in Panecillo (wat hoog uitkijkt over de hoofdstad Quito) te klimmen en daar een groot spandoek te ontrollen met het telefoonnummer van de hotline erop.

Deze actie kreeg zoals te verwachten veel publiciteit, alle media in Ecuador stonden er vol mee.

Women on Web is een online service die ten doel heeft om onveilige abortus te voorkomen en complicaties en sterfte zoveel mogelijk te verminderen door middel van telemedicine vrouwen in landen waar geen toegang is tot een veilige vorm van medische of chirurgische abortus via internet te helpen aan de pillen die ze nodig hebben onder supervisie van een arts. De zwangerschap beëindiging vindt thuis plaats met behulp van mifepristone en misoprostol voor de 9^e week van de zwangerschap. Als er ook geen toegang is tot mifepriston vanwege het taboe op ongewenste zwangerschap, wordt geadviseerd met de nodige instructie om het alleen met misoprostol (wat vaak vrij verkrijgbaar is in deze landen voor een andere indicatie) te doen. Door het beantwoorden van vragen via de email in diverse landen wordt ook aandacht besteed aan voorbehoedsmiddelen en voorlichting op het gebied van de reproductieve gezondheidszorg in zijn geheel. Dit laatste was een van de belangrijkste redenen om Women on Web op te richten.

Er waren momenten dat het ook goed was dat de activistische Rebecca Gomperts enigszins in het gareel werd gehouden door de iets bedachtzamere Gunilla Kleiverda, maar juist dat contrast maakte wel dat er altijd veel publiciteit omheen was.